



BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Mai 2021

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul I 2021

Mai 2021

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	8
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	9
2. Creditarea populației	11
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
Anexă	19

Sinteză

După înăspririle din anul precedent, determinate de șocul provocat de pandemia COVID-19, instituțiile de credit au menținut relativ constante standardele de creditare în primul trimestru al anului 2021, atât pe palierul companiilor nefinanciare, cât și în cazul împrumuturilor destinate populației. Pentru prima dată în ultimele 5 trimestre, așteptările privind situația economică generală nu se numără printre factorii care contribuie la modificarea condițiilor de creditare în sensul creșterii restrictivității, dimpotrivă, în cazul companiilor nefinanciare perspectiva băncilor asupra situației economice a acționat în sensul relaxării marginale a standardelor de creditare.

Așteptările pentru perioada următoare (T2 2021) sunt preponderent de păstrare neschimbată a standardelor de creditare aferente împrumuturilor acordate populației, atât imobiliare, cât și de consum, precum și pe segmentul companiilor nefinanciare, indiferent de dimensiunea acestora.

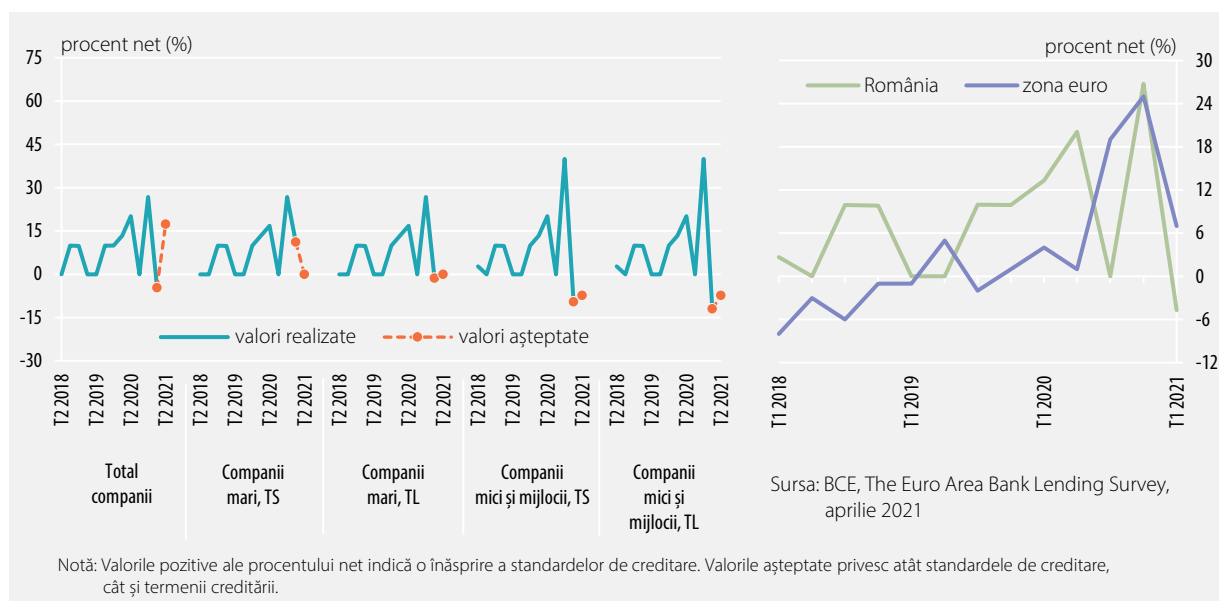
Pe baza aprecierilor băncilor autohtone, se conturează semnale pentru revenirea și impulsionarea creditării, cererea de împrumuturi menținându-se constantă sau chiar reintrând pe un trend ascendent în cazul populației. Majoritatea instituțiilor de credit au raportat o evoluție constantă a cererii de credite destinate companiilor la nivel agregat, estimările pentru cel de-al doilea trimestru al anului 2021 fiind de păstrare nemodificată sau de creștere moderată a acesteia.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Instituțiile de credit au raportat în proporții importante menținerea relativ constantă a standardelor de creditare asociate creditelor și liniilor de credit destinate companiilor, atât la nivel agregat (95,3 la sută), cât și în funcție de dimensiune și termen de acordare. Astfel, circa 79 la sută, respectiv 92 la sută dintre bănci, consideră că standardele de creditare aferente corporațiilor pentru creditele acordate pe termen scurt, respectiv pe termen lung, s-au păstrat nemodificate. În cazul întreprinderilor mici și mijlocii majoritatea entităților respondente consideră că standardele de creditare s-au menținut constante, un sfert dintre acestea raportând relaxarea într-o oarecare măsură a condițiilor pentru creditele acordate pe termen scurt. Așteptările pentru următoarea perioadă (T2 2021) sunt preponderent de păstrare nemodificată a standardelor de creditare, indiferent de dimensiunea companiei și maturitatea creditului. Totuși, la nivel agregat, un procent de 17 la sută dintre bănci mizează pe creșterea într-o anumită măsură a restrictivității împrumuturilor destinate companiilor nefinanciare (Grafic 1.1).

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

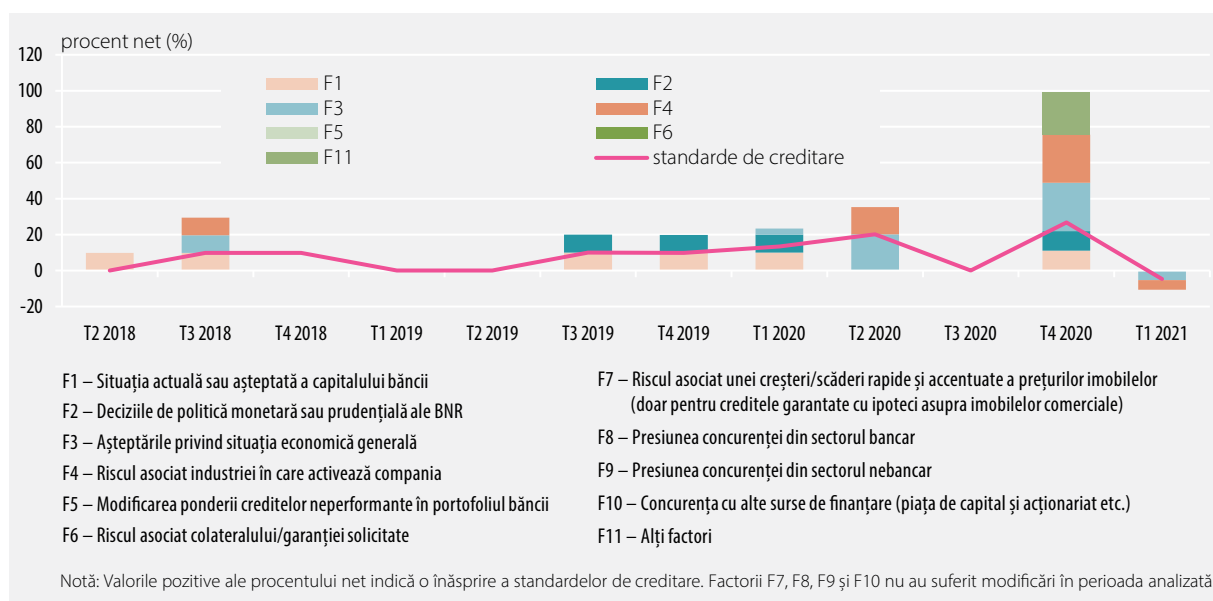


În zona euro, instituțiile de credit au raportat o înăsprire netă moderată a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor în primul trimestru al anului 2021 (procent net de 7 la sută), însă inferioară așteptărilor din trimestrul precedent. Mai mult, nu au fost semnalate diferențe semnificative între condițiile de creditare în funcție de dimensiunea companiei, acest fapt ilustrând impactul benefic al măsurilor guvernamentale de sprijin, în special în cazul IMM, dat fiind riscul de credit mai ridicat asociat acestora. Pentru perioada următoare (T2 2021), un procent net similar estimează întărirea standardelor de creditare pentru firme (5 la sută), fiind astfel evidențiată incertitudinea băncilor din zona euro cu privire la impactul economic al celui de-al treilea val al pandemiei și la progresul campaniei de vaccinare.

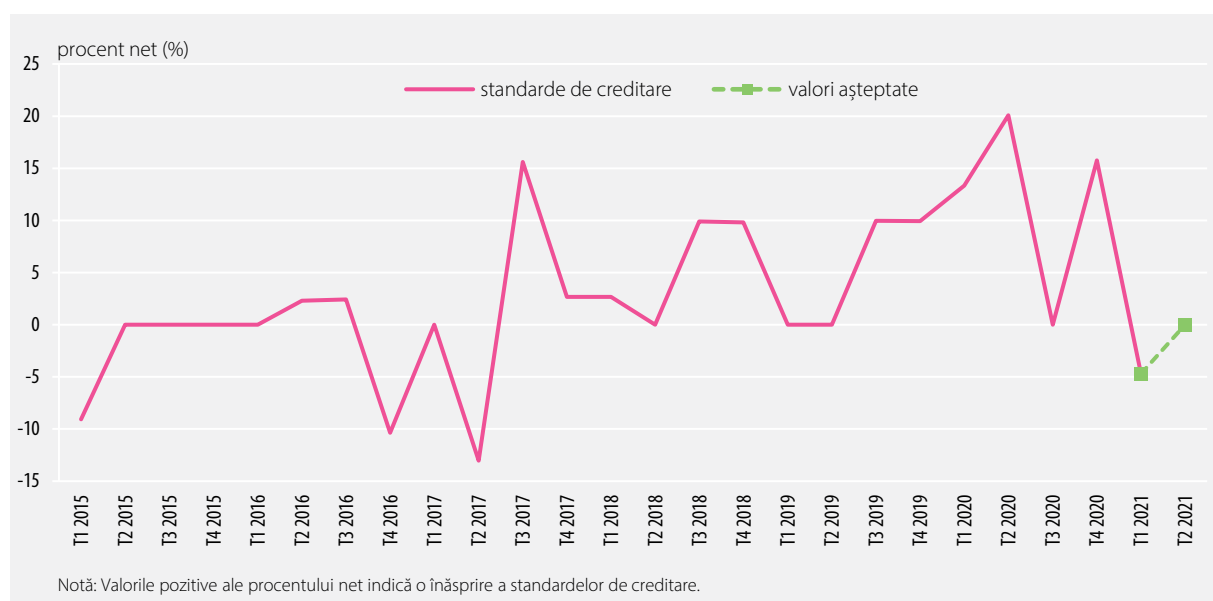
Pe plan intern, principalii factori care au contribuit la modificarea standardelor de creditare în primul trimestru al anului 2021, în sensul relaxării, au fost așteptările privind situația economică generală (-5,3 la sută procent net) și riscul asociat industriei în care activează compania (-5,3 la sută procent net), Grafic 1.2.

Condițiile de creditare asociate creditelor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale s-au menținut relativ constante în T1 2021 (95,3 la sută), numai 4,7 la sută dintre bănci raportând relaxarea într-o anumită măsură a acestora. Pentru trimestrul următor (T2 2021), așteptările sunt în unanimitate de păstrare neschimbate a standardelor de creditare aferente creditelor cu garanții imobiliare comerciale (Grafic 1.3).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare



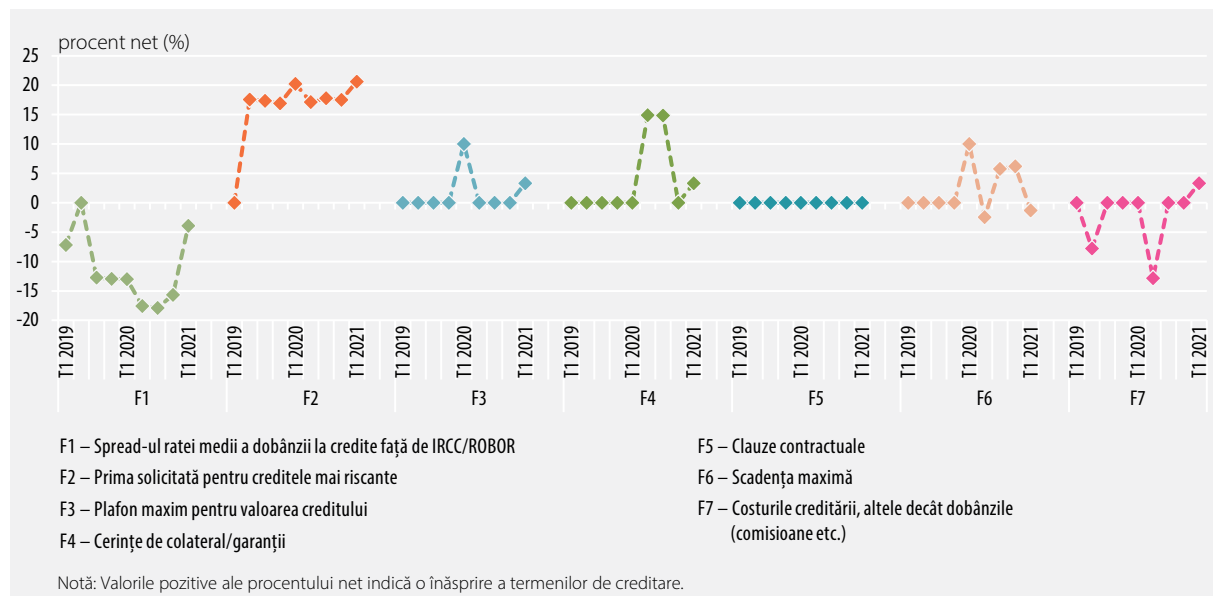
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale



1.2. TERMENII CREDITĂRII

Dintre termenii contractelor de credit pentru împrumuturile destinate companiilor nefinanciare cea mai importantă evoluție se asociază primei solicitate pentru creditele mai riscante (20,6 la sută procent net), acționând în sensul creșterii restrictivității, Grafic 1.4.

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

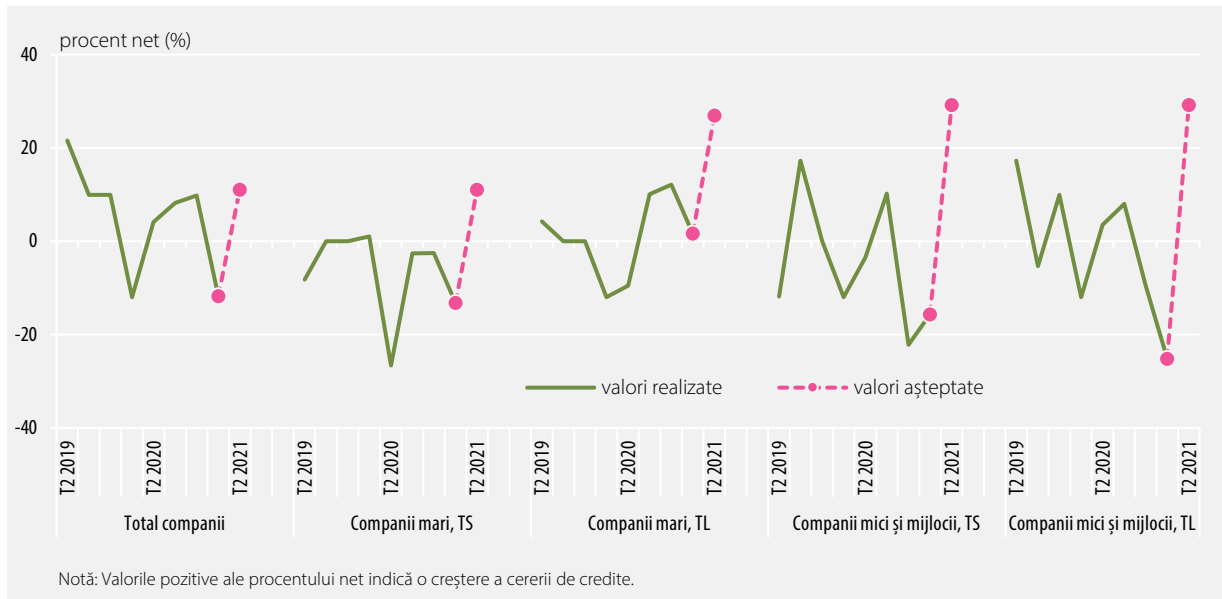


1.3. CEREREA DE CREDITE

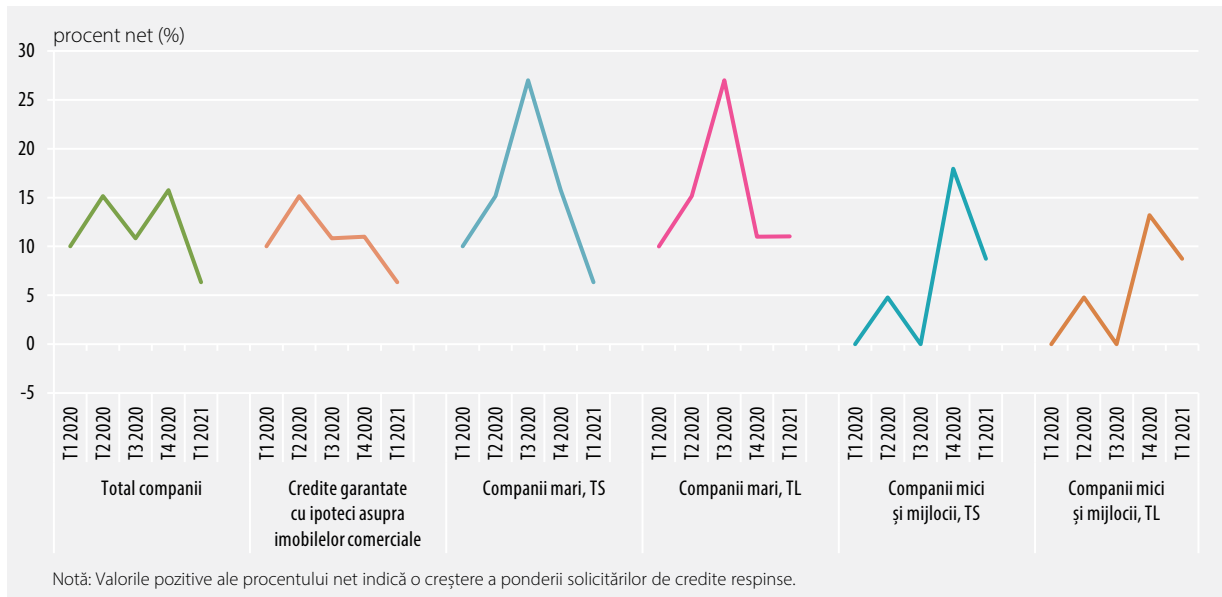
Majoritatea instituțiilor de credit (88 la sută) au raportat o evoluție constantă a cererii de credite destinate companiilor la nivel agregat, circa 12 la sută considerând însă că interesul pentru finanțare al firmelor a fost moderat mai scăzut în primul trimestru al anului 2021. În cazul împrumuturilor acordate pe termen scurt, indiferent de dimensiunea companiei, peste jumătate dintre entitățile respondente au indicat menținerea neschimbată a solicitărilor de credite, 29 la sută au semnalat scăderea moderată a acesteia, iar circa 13 la sută în cazul corporațiilor, respectiv 16 la sută în cazul IMM, consideră că cererea de credite a fost moderat mai mare. Pentru cel de-al doilea trimestru al anului 2021, băncile autohtone estimează păstrarea nemodificată a cererii de credite sau creșterea moderată a acesteia, Grafic 1.5.

Ponderea creditelor solicitate de către companiile nefinanciare și respinse s-a menținut relativ constantă în T1 2021 față de trimestrul precedent, conform majorității instituțiilor de credit respondente (peste 82 la sută), indiferent de dimensiunea companiei și tipul creditului. În cazul companiilor mici și mijlocii se observă proporția cea mai mare a băncilor (13 la sută) care au raportat creșterea numărului solicitărilor respinse în T1 2021 (Grafic 1.6).

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite



Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

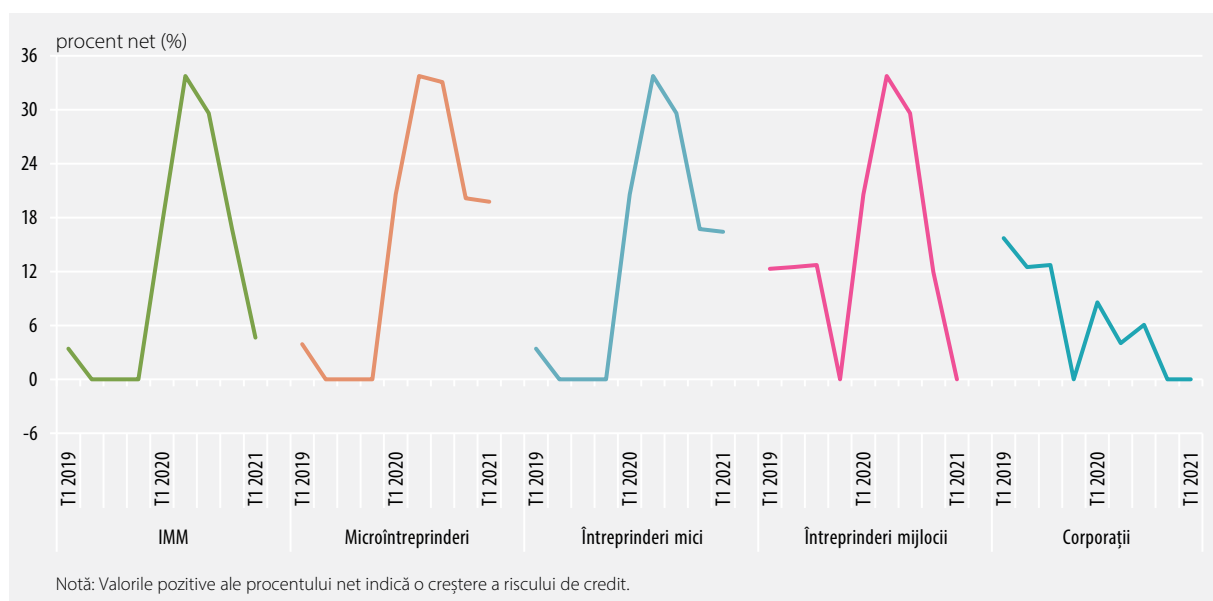


1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

Instituțiile de credit au continuat să reevalueze riscurile asociate creditării companiilor nefinanciare, în sensul diminuării progresive a ponderii băncilor care considerau la debutul pandemiei COVID-19 că firmele au devenit mai riscante din perspectiva

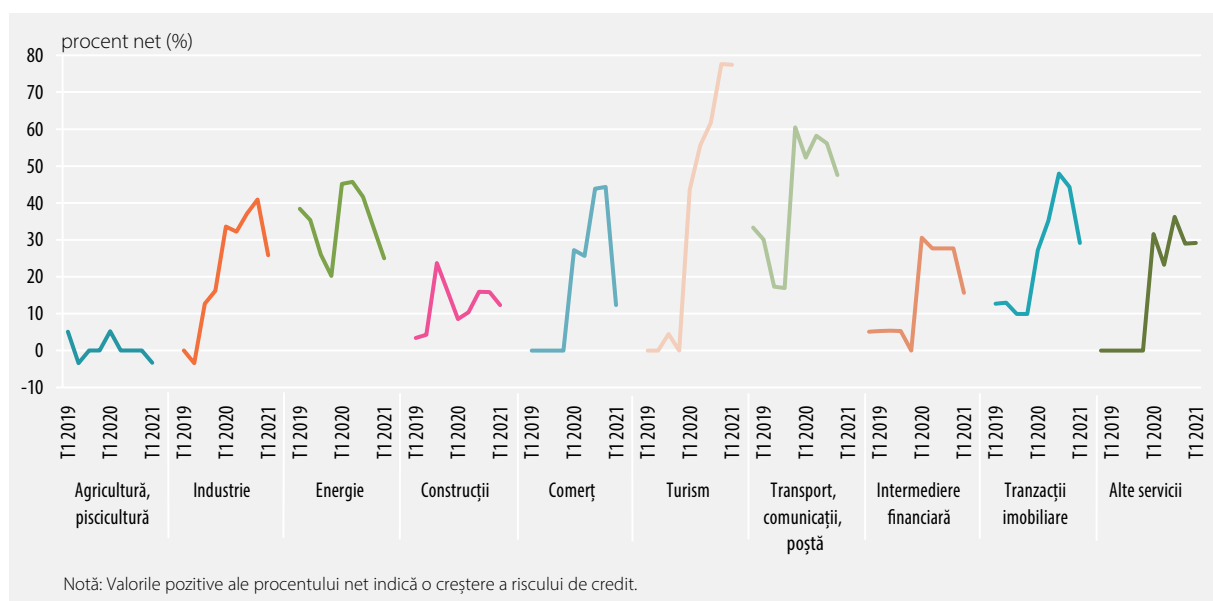
acordării de împrumuturi. Astfel, în funcție de dimensiunea companiei, cele mai riscante rămân microîntreprinderile (19,6 la sută procent net) și întreprinderile mici (16,4 la sută procent net), în timp ce pentru corporații și întreprinderi mijlocii, riscul s-a menținut relativ constant, (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii



După sectorul de activitate, turismul (77,4 la sută procent net) și transportul, comunicațiile și poșta (47,6 la sută procent net) se mențin în topul sectoarelor evaluate ca fiind riscante. În contrast, sectorul agricol este considerat a fi într-o anumită măsură mai puțin riscant (-3,3 la sută procent net), Grafic 1.8.

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate



Nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD¹) a crescut în T1 2021 cu circa 13 puncte procentuale față de trimestrul precedent, situându-se la valoarea de 60 la sută la nivel agregat. În structură, față de T4 2020, cea mai mare creștere a fost înregistrată în cazul industriei prelucrătoare (+11 puncte procentuale), iar cea mai importantă diminuare în cel al sectorului construcții (-9 puncte procentuale).

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

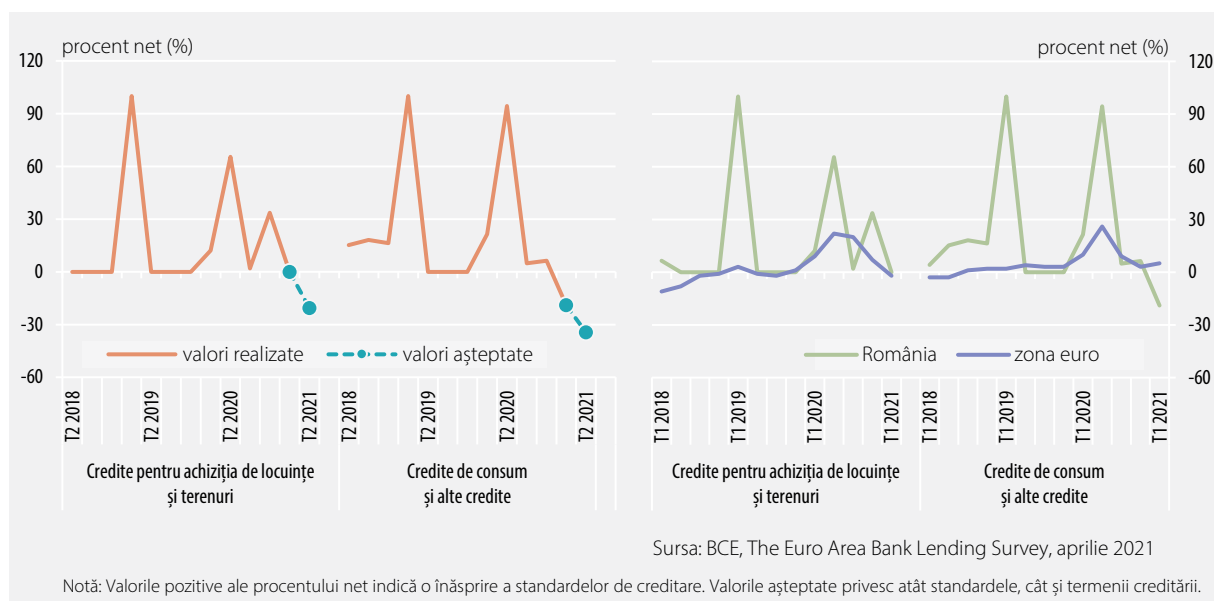
Standardele de creditare nu au înregistrat modificări importante în primul trimestru al anului 2021, instituțiile de credit raportând în unanimitate menținerea constantă a condițiilor de creditare în cazul împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri. În ceea ce privește împrumuturile de consum, majoritatea băncilor respondente (81 la sută) consideră că standardele de creditare au rămas nemodificate, în timp ce circa 19 la sută dintre acestea au semnalat relaxarea într-o anumită măsură a condițiilor asociate acestei categorii.

Așteptările pentru perioada următoare (T2 2021) sunt preponderent de păstrare neschimbată a standardelor de creditare aferente împrumuturilor imobiliare (79 la sută dintre bănci), în timp ce 21 la sută dintre instituțiile de credit respondente mizează pe relaxarea într-o anumită măsură a acestora. O pondere importantă a băncilor autohtone consideră ca standardele de creditare se vor menține relativ constante în T2 2021 și în cazul împrumuturilor de consum (circa 66 la sută pentru total credit de consum, 86 la sută în cazul creditelor de consum cu ipotecă și 66 la sută pentru cardurile de credit și creditele de consum fără garanție ipotecară), restul instituțiilor de credit previzionând relaxarea moderată a condițiilor de creditare (Grafic 2.1).

Băncile din zona euro au raportat o ușoară relaxare netă a standardelor de creditare aferente împrumuturilor imobiliare (-2 la sută procent net), în timp ce în cazul creditelor de consum acestea au indicat continuarea înăsprii condițiilor de creditare în primul trimestru al anului 2021 (5 la sută procent net). Principalul factor care a stat la baza relaxării creditării imobiliare a fost presiunea concurenței dintre creditori, în timp ce percepția legată de bonitatea debitorilor și toleranța la risc a băncilor au continuat să imprime o creștere a restrictivității. Pentru cel de-al doilea trimestru al anului 2021, băncile estimează o înăsprire netă a standardelor de creditare, atât în cazul creditelor destinate achiziției de locuințe și terenuri (9 la sută), cât și în cel al creditelor de consum (4 la sută).

¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile pentru a cuantifica acest indicator.

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației



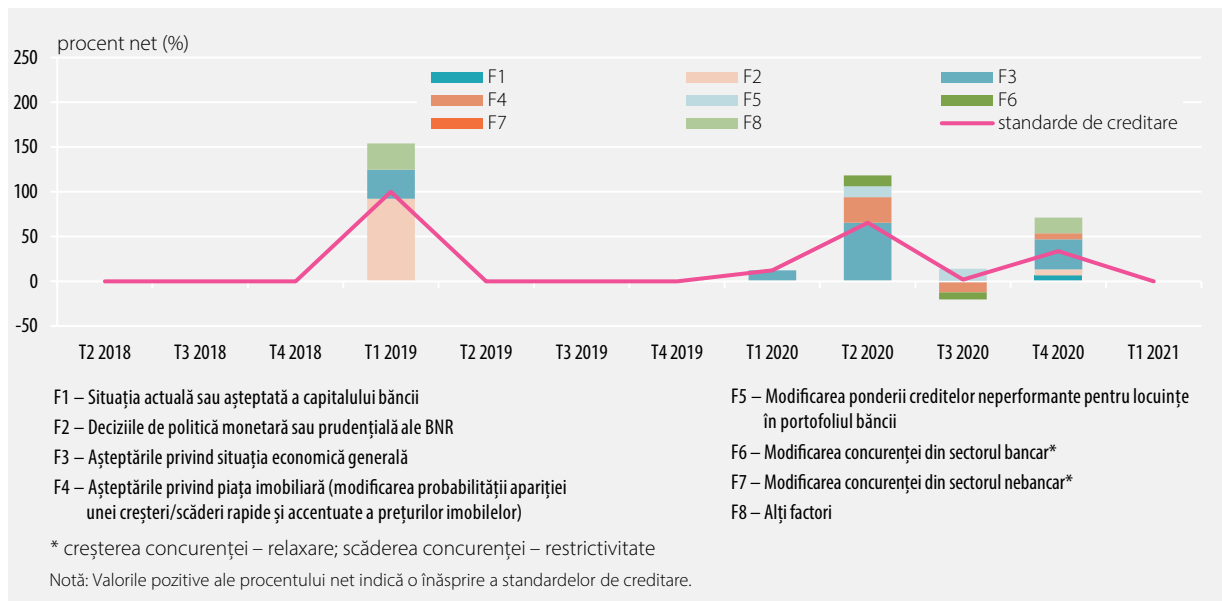
Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD¹) pentru creditele populației intrate în stare de nerambursare² s-a diminuat cu 3,2 puncte procentuale, de la 48,2 la sută în T4 2020 la 45 la sută în T1 2021. În structură, s-a consemnat reducerea LGD pe toate segmentele de credite destinate populației (cu 5,9 puncte procentuale în cazul creditelor imobiliare, până la nivelul de 22,4 la sută, cu 4,6 puncte procentuale în cel al creditelor de consum garantate cu ipotecă, până la nivelul de 27,7 la sută, și cu 1,5 puncte procentuale în cazul cardurilor de credit, până la 57,2 la sută) cu excepția creditelor de consum negarantate cu ipotecă, pentru care valoarea LGD s-a menținut aproximativ constantă, la 60,5 la sută.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Factorii care contribuie la modificarea standardelor de creditare au rămas constanți în primul trimestru al anului 2021, determinând păstrarea invariabilă a condițiilor de creditare aferente împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri, Grafic 2.2.

² Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

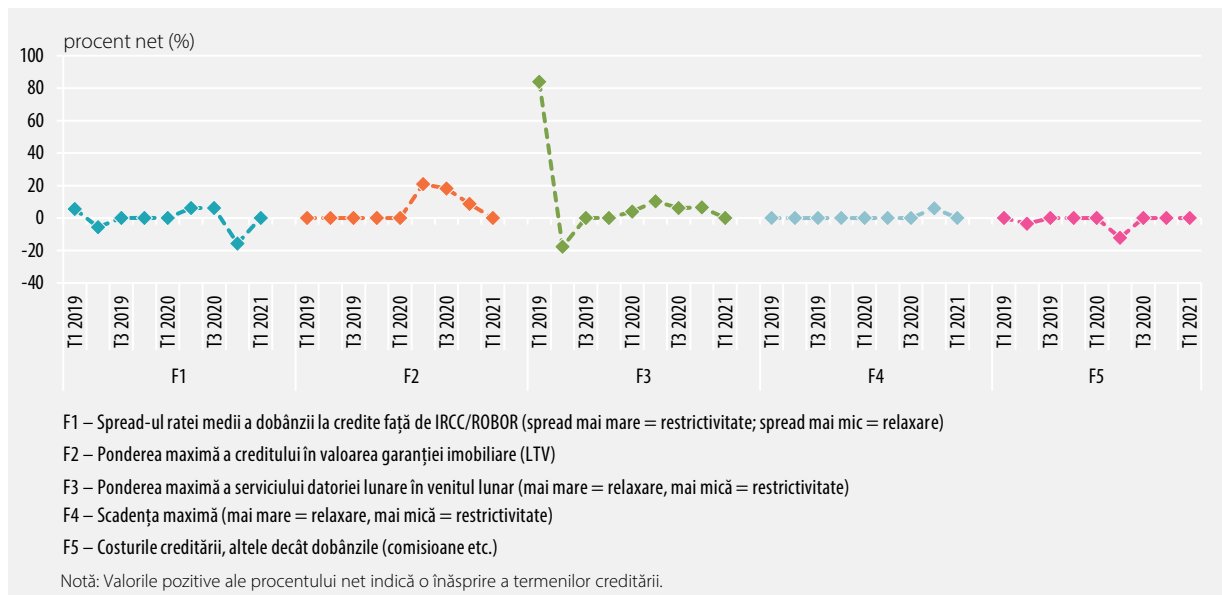
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare



(i) Termenii creditării

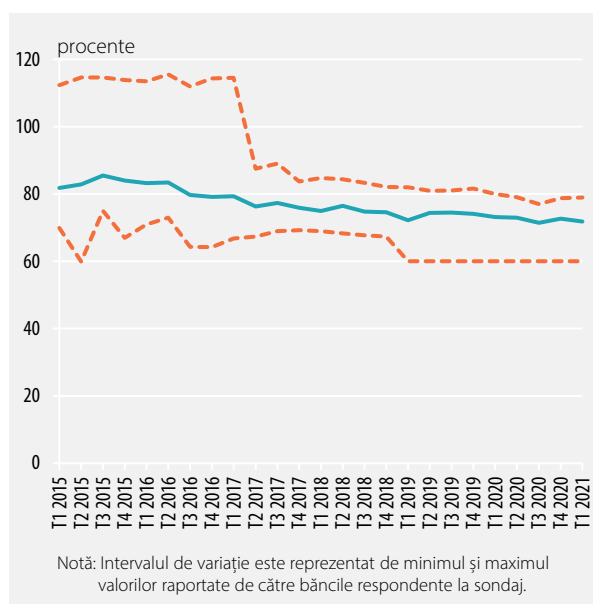
Termenii contractelor de credit imobiliar s-au menținut, de asemenea, constanți în primul trimestru al anului 2021, Grafic 2.3.

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

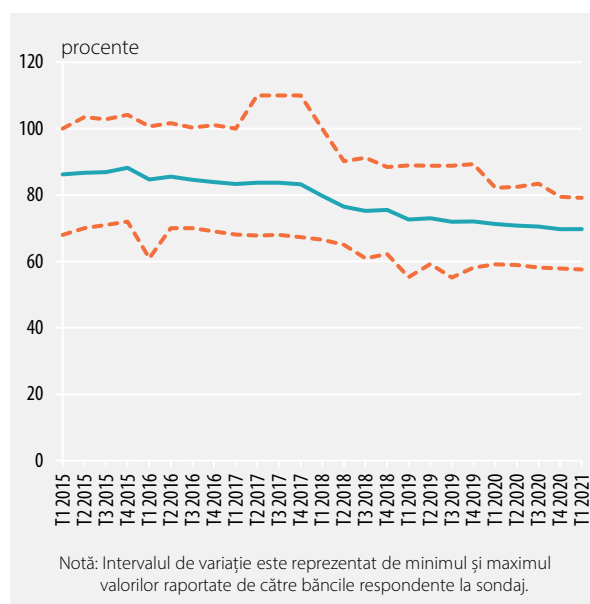


Valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) s-a diminuat cu circa 2 puncte procentuale în T1 2021 pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni, de la 73 la sută în T4 2020 la 71 la sută în T1 2021 (Grafic 2.4), în timp ce în cazul întregului portofoliu de credite nivelul LTV s-a menținut constant față de trimestrul precedent, la valoarea de 70 la sută (Grafic 2.5).

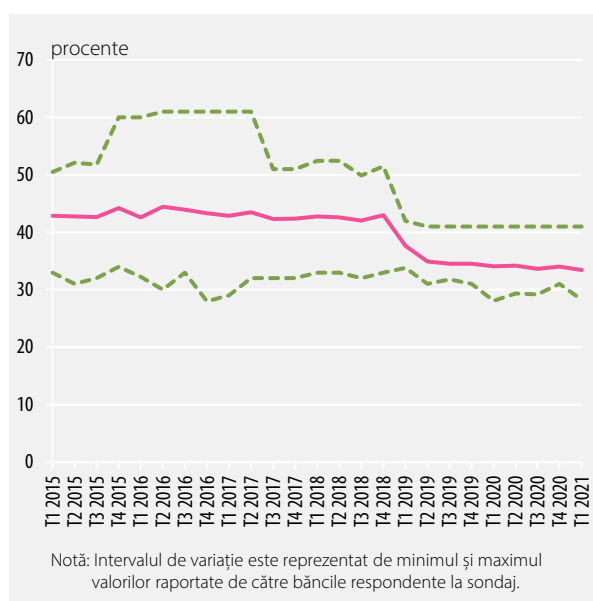
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat



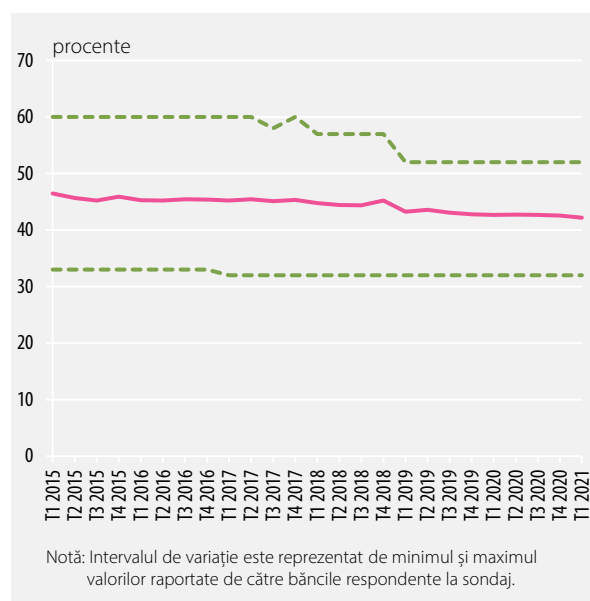
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate



Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat



Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

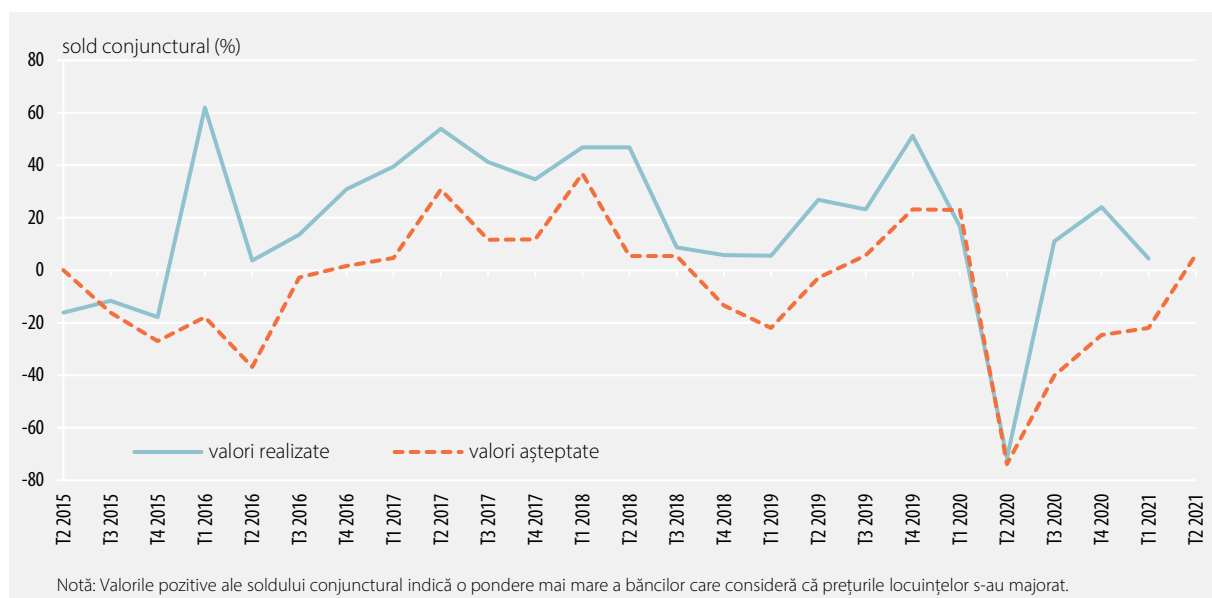


Nivelul mediu al gradului de îndatorare s-a diminuat cu 1 punct procentual, după o evoluție constantă în ultimele 4 trimestre, atât în cazul portofoliului de credite nou-acordate în ultimele trei luni (situându-se la 33 la sută), cât și în cel al întregului portofoliu de credite (până la o valoare de 42 la sută, Graficele 2.6 și 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

Instituțiile de credit au apreciat, într-o proporție covârșitoare (95,5 la sută), evoluția prețului mediu pe metru pătrat al unei locuințe în ultimele trei luni ca fiind constantă, restul de 4,5 la sută dintre bănci considerând că prețurile proprietăților rezidențiale au crescut într-o anumită măsură. Pentru trimestrul următor, așteptările sunt preponderent de păstrare nemodificată a prețurilor locuințelor (94 la sută), Grafic 2.8.

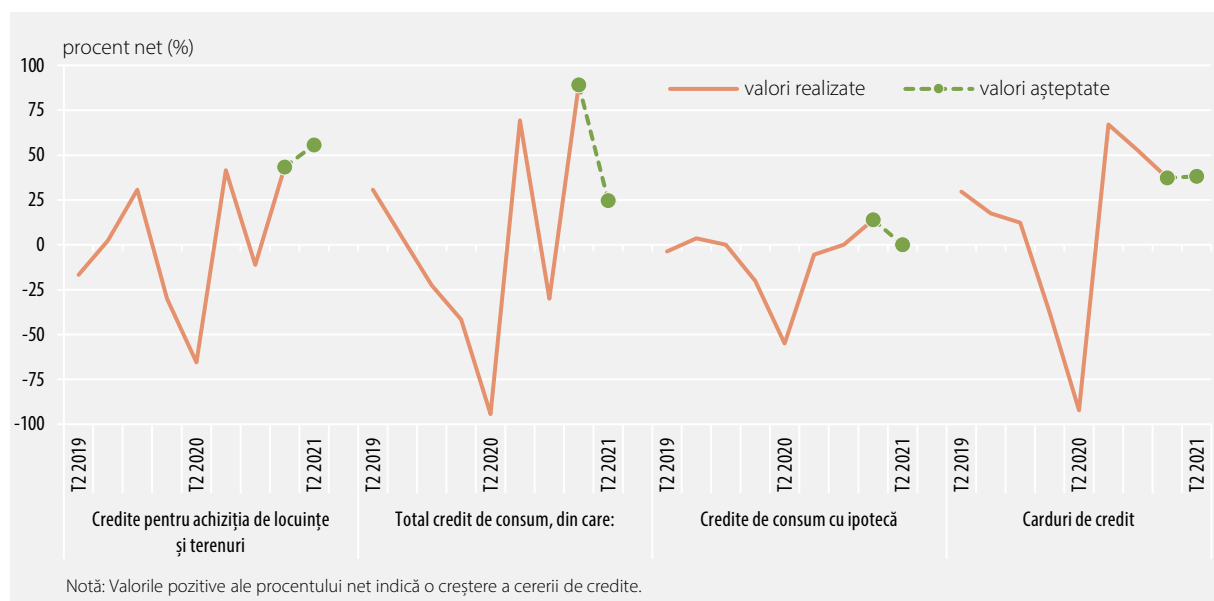
Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor



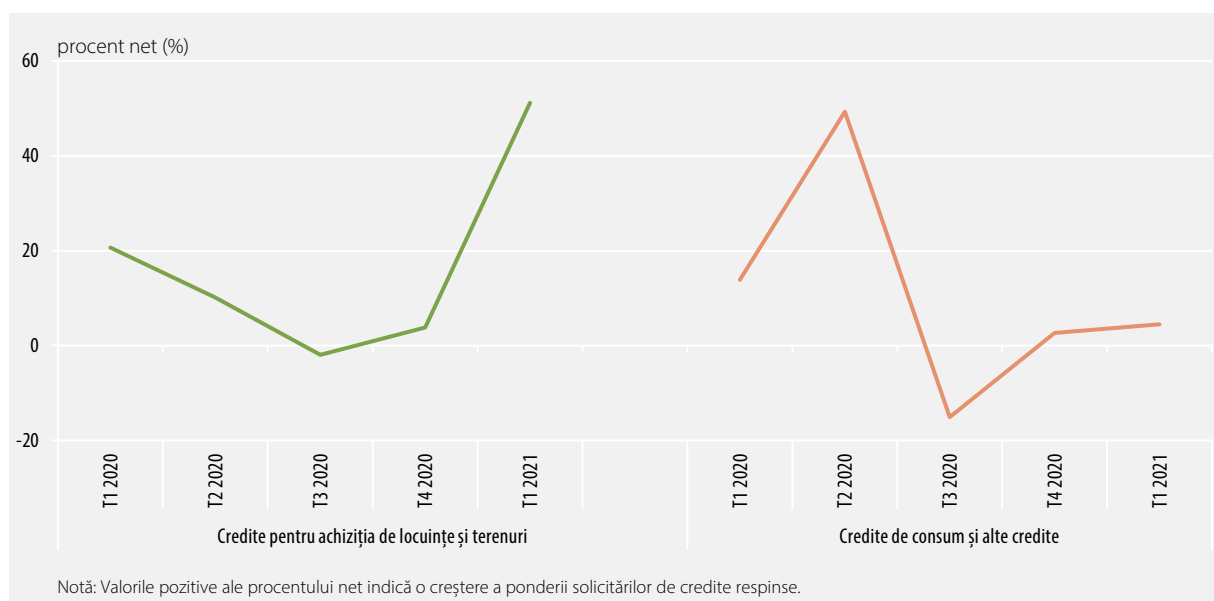
Peste jumătate dintre instituțiile de credit respondente au semnalat creșterea moderată (36 la sută) sau substanțială (15 la sută) a cererii de împrumuturi destinate achiziției de locuințe și terenuri în T1 2021. Aproximativ 40 la sută consideră că aceasta a fost relativ constantă comparativ cu trimestrul precedent, iar 8 la sută dintre băncile autohtone au raportat scăderea moderată a solicitărilor de credite imobiliare. Pentru T2 2021, cele mai multe instituții de credit (56 la sută) mizează pe creșterea moderată a cererii pentru creditele imobiliare, iar restul de 44 la sută previzionează menținerea constantă a acesteia (Grafic 2.9).

În același timp, ponderea creditelor solicitate de către persoane fizice și respinse a fost moderat mai mare în T1 2021 conform răspunsurilor a 51 la sută dintre bănci, iar restul de 49 la sută au indicat menținerea relativ constantă a proporției solicitărilor de credite imobiliare respinse, Grafic 2.10.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite



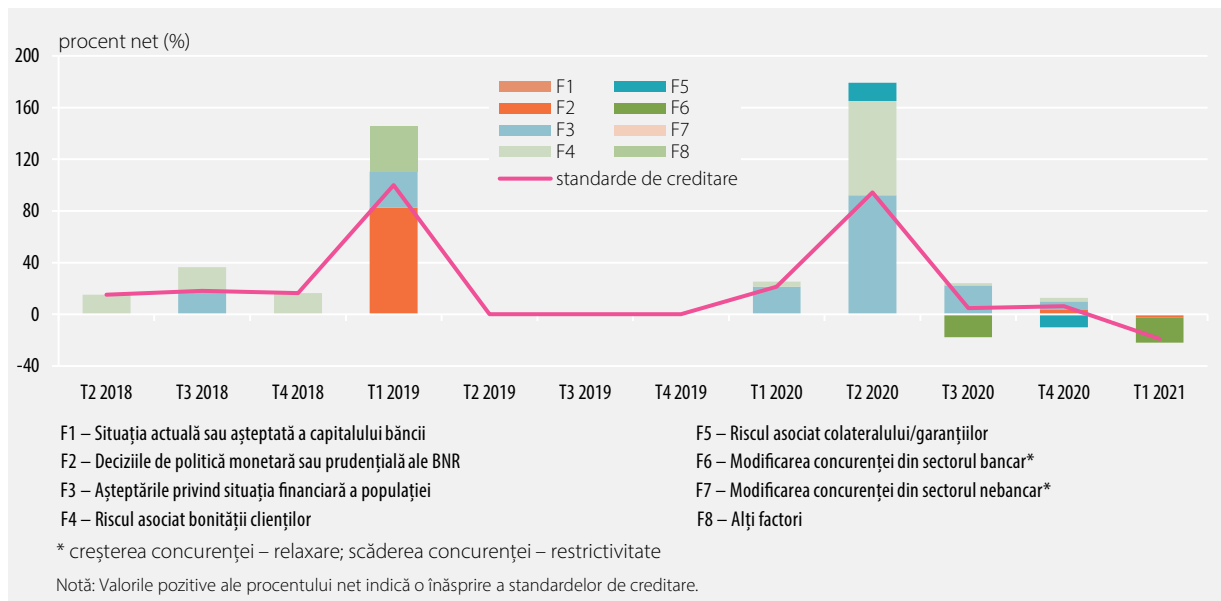
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse



2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Similar evoluțiilor la nivelul zonei euro, principalul factor care a contribuit la relaxarea standardelor de creditare în T1 2021 a fost creșterea concurenței din sectorul bancar (-19,7 la sută procent net), Grafic 2.11.

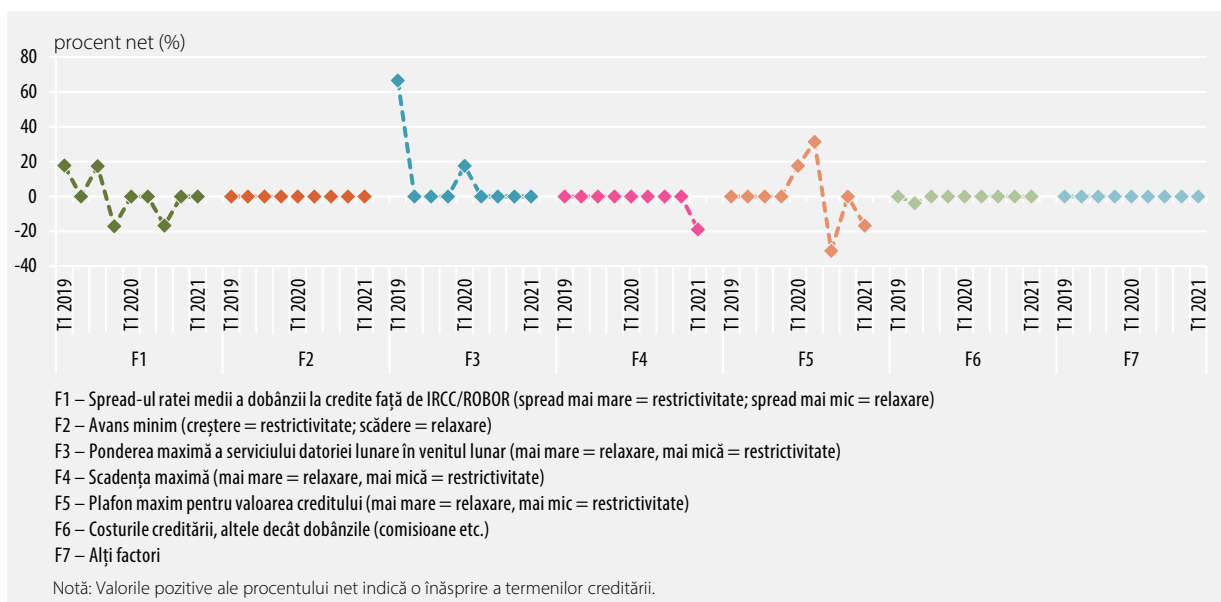
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare



(i) Termenii creditării

Termenii contractelor de credit de consum care au consemnat modificări în primul trimestru al anului 2021, în sensul relaxării, au fost scadența maximă (-19 la sută procent net) și plafonul maxim pentru valoarea creditului (-17 la sută procent net), Grafic 2.12.

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum



(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Instituțiile de credit au raportat într-o proporție semnificativă (89 la sută) creșterea moderată a cererii de credite de consum la nivel agregat și pe segmentul creditelor de consum negarantate cu ipotecă, în timp ce în cazul creditelor de consum cu garanție ipotecară 86 la sută dintre bănci au indicat o evoluție constantă a cererii. În ceea ce privește cardurile de credit, evoluția a fost mixtă, peste jumătate dintre instituțiile de credit semnalând majorarea moderată a cererii, în timp ce restul instituțiilor au raportat fie scăderea (20 la sută), fie menținerea relativ constantă (22 la sută). Pentru cel de-al doilea trimestru al anului curent, băncile previzionează în procent de 75 la sută păstrarea nemodificată a cererii pentru credite de consum, iar un sfert dintre instituțiile respondente mizează pe un avans moderat al acesteia (Grafic 2.9).

Instituțiile de credit au raportat preponderent (68,5 la sută) menținerea constantă a ratei de respingere a solicitărilor de credit de consum, în timp ce 18 la sută consideră că ponderea creditelor de consum respinse a fost moderat mai mare, iar 13,5 la sută evaluează raportul ca fiind moderat mai scăzut (Grafic 2.10).

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

